

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

57. De irregularitate ex defectu corporis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

crimine, super quod Episcopus dispensat. Dubitabit quis, an infamia sit irregularis ex delicto: infamia enim sit ex delicto oritur. Respondeo quod non: nam irregularitas nascitur ex delicto immediate, sed infamia, quae defectus est, non est: ad iudicandum autem de irregularitate, an sit ex delicto, an ex defectu, considerandum est principium, unde immediate procedit, vt diximus in explicatione definitionis superius propositae.

De irregularitate ex defectu corporis.

CAPVT LVII.

Repelluntur etiam nondum promoti à promotione ab ordinum exercitio, qui promoti sunt defectum corporis patientes, vt constat d. 55. per multos canones. Defectus multipliciter, aliquando ex parte membrorum, quia deficit aliquod membrum, aut quia abudat, aut quia minus est solito, aut quia maius; aut prouenit ex indebita forma corporis, vt quod deformiter paru⁹, vel gibbosus, vel claudus, et alijs modis deformis existit; aut ex inhabilitate membrorum, quia suum officium exercere non potest; aut ex complexione corporis, quia infirmitates quasdam patitur. Denique vitium corporis solet facere hominem irregularem, quando autem, & quomodo id fiat, declarandum est, suntque aliquae regulae obseruandae.

Prima est Anton. Butri. cap. vlt. de corp. vitia. Omnis defectus corporis, siue in membro, siue in membri parte, qui infert inhabilitatem, nempe qui impedit ministerium ordinis, aut inducit notabilem deformitatem, aut generat scandalum, & abominationem, facit hominem irregularem ad promovendum, si promotus nondum est, & ad impediendum exercitium suscepti ordinis, ad quem inhabilis est, vel quem sine deformitate, vel cum scandalo, & abominatione exercere non potest. Sumpta est haec regula ex capitulis nonnullis clericorum, & ex titulo de corp. vitia. alijsque canonibus d. 55. ex quibus omnium horum exempla habemus. In primis presbyter, cui a praedonibus media pars palme manus cum duobus digitis abscissa est, propter inhabilitatem, quia caeteri digiti debiles manent ad sacrificium peragendum, repellitur à ministerio altaris; similiter

etiam

etiam propter deformitatem; non tamen repellitur à cæteris officijs etiam sacerdotalibus, quæ potest, & ad quæ habilis est, & quæ sine deformitate, vel scandalo exercere valet, vt audire confessiones, & baptizare, cap. 2. de cler. ægro. Si tamen laicus esset, nullo modo esset promouendus; facilius enim toleratur aliquis in susceptis, quam admittatur ad suscipiendos, 15. qu. 1. can. vlt. Propter eandem inhabilitatem carens manu altera repellitur, cap. exposuisti, de corp. vitia. idemque esset, si manum aridam, aut ita debilem haberet, vt officium exercere non valeret, similiter si careret pollice, aut indice: non tamen si deesset ungula pollicis, vel indicis; non enim propter hoc digitus debilis efficitur ad opus suum, cap. vlt. de corp. vitia. si tamen præter hos duos careret digito aliquo alio, cuius defectu non impediretur, quominus hostiam posset frangere, non esset irregularis, can. lator. d. 55. Simili causa tremulis manibus, qui sine periculo subuersionis calicis non potest ministrare, irregularis est: qui etiam ita vinum bibere abhorret, vt euomendi periculum sit. Hunc affirmat Nauar. posse promoueri ad minores, sed non est probanda eius sententia; nam longe aliud est cum ordinato, siue cum ante promotionem superuenit defectus, & cum post promotionem, vt supra diximus; si enim ante promotionem defectus est, ad nullos debet promoueri, quia omnes ordines ordinantur ad sacramentum altaris, ad quos ille inhabilis est, iam verò ordinatus toleratur in susceptis, ad quos habilis est, & sine deformitate, aut scandalo potest exercere. Colligitur hoc ex cap. 2. de cler. ægro. & ibi Panorm. & est communis sententia. Eadem de causa balbus, seu blesus, qui loquelam habet impeditam, irregularis est, secus si non est impedita loquela, vt dicit Anto. Butr. cap. exposuisti. de corp. vitia. Idem dicit Ioan. de Ana. cap. eodem de eo, cui pars linguæ amputata est, sed loquelam habet, quæ duo intellige, dummodo non sit talis loquela, quæ excitet notabilem deformitatem aut abominationem; tunc enim esset irregularis. Eadem de causa cæcus utroque oculo. aut ita debilis visus, vt literas non discernat etiam cum ocularibus, irregularis est, quia inhabilis ad officium altaris, vbi legenda sunt multa. Hi omnes repelluntur propter inhabilitatem, & impotentiam ad ministeriū. Alij etiam propter deformitatem notabilem repelluntur, & irregulares sunt hac de causa, cap. cum de tua. de corp. vitia. repellitur habens maculam in oculo, quæ notabilem facit deformitatem; propter eandem deformitatem, si oculus est alicui

extractus, repellitur, can. si Euangelia, d. 55. & ex stilo curia
 oculus laeuus, qui dicitur oculus canonis, est visiva potius
 priuatus, quia deforme esset totum caput conuertere ad sepe
 dum, Qui etiam careret naso toto, vel parte cum notabili de
 formitate, vel vulnus deforme haberet in facie. Qui etiam ca
 reret pede, nec posset sine ligneo pede ambulare, vt dicit An
 ton. Burr. cap. vlt. de corp. vitia. addens cum Religioso potest
 dispensari, quia propter vestes longas latet, & eadem de causa
 posset dispensare cum clerico laico, qui etiam habet vestes lon
 gas, tamen vterque est irregularis. Eadem de causa claudus, qui
 sine baculo ambulare non potest, irregularis est, secus si sine
 baculo posset altari accedere, vt dicit Panorm. cap. 2. de clera
 grot. quod non credo verum, nisi quando non est deforme
 notabilis, quae esse potest etiam sine baculo. Idem dicendum
 de gibboso notabiliter, & de eo qui oculos haberet nimium ex
 tractos, aut inaequales cum notabili deformitate, vt dicit An
 char. cap. 2. de corp. vitia. Idem si haberet deformem nasum,
 aut propter magnitudinem, aut propter nimiam paruitatem.
 Aut si haberet digitos multum inaequales cum notabili de
 formitate, idem si sex digitos haberet in manu cum notabili de
 formitate; secus non esset irregularis, nisi impeditum esset of
 ficiu[m] digitorum, qui necessarii sunt in ministerio altaris, vt
 dicunt Anton. Burr. & Anchar. cap. 2. de corp. vitia. Similiter
 Archidi. & Praepo. can. qui in aliquo, d. 31. Denique vbi est
 vitio corporis notabilis deformitas apparens, inducitur irre
 gularitas. Propter scandalum, & abominationem repellitur
 leprosus a ministerio altaris, & si est rector Ecclesiae, datur ei
 coadiutor, cap. 3. & 4. de corp. viti. & si est laicus, non promo
 uetur durante defectu; excitat enim scandalum & abomina
 tionem populi lepra. Repelluntur etiam alij propter scanda
 lum, nempe enegumeni, patientes morbum caducum: sed
 quia hi ad defectum animae potius reducuntur, suo loco de
 tractabimus. Est ergo proposita regula ante oculos habenda
 vbi vitium corporis inducit inhabilitatem, seu debilitatem
 deformitatem, vel scandalum, inducere irregularitatem, sicut
 a promotione, siue ab exercitio, dum durat.

Ex hac regula sequitur secunda, quanda vitia huiusmodi
 sunt occulta, quia non est deformitas, nec scandalum, nec de
 bilitas, nulla inducitur irregularitas; vnde qui in pede caret
 pollice, aut digitos haberet, deformes, quia latet hoc vitium,
 nec adfert inhabilitatem, non est irregularis, nec etiam cui vi
 rilia

vilia defunt, siue quia in cunabulis seftus est, cap. 3. de corp. vitia. siue quia ob infirmitatem à medicis absciffa sunt, cap. 5. eodem tit. & can. si quis per ægritudinem, d. 55. etiam si ipfemet fibi ea propter ægritudinem abfeiderit, vt dicit Innoc. cap. significauit, de corp. vitia, siue quia sic natus est, vel in perfecutione cafa ei sunt, can. Eunuchus d. 55. Omnes hi non sunt irregulares, quia nulla exterior deformitas. nulla inhabilitas ad altaris ministerium, nullum est scandalum; secus si ex culpa propriatalia prouenirent, vt paulò post in vltima regula dicemus. Nec opus est eum, cui virilia absciffa sunt, secum in puluerem redacta, aut sicca portare, vt vulgares putant, quod notant Gloss. can. Eunuchus d. 55. & Anchar. cap. 3. de corp. vitia ex Ioan. Andr.

Tertia regula, iudicium inhabilitatis, deformitatis, scandalii inducentis irregularitatem, pertinet ad Episcopum, quando dubium accidit, ita habet Innocen. cap. 1. de corp. vitia. Aut ad iudicem cui committitur, aut ad promotorem, vt dicunt Anton. & Anchar. cap. 2. de corp. vitia, non quod Episcopus, aut iudex dispensare possit, quando vitium tale iudicatur, quod aut inhabilitatem, aut deformitatem notabilem, aut scandalum inducat, sed quod illis committitur, vt iudicent, & declarent, an tale fit vitium, quod facit hominem irregularem. Hoc quidem iudicium ad Episcopum pertinere deducitur ex c. 2. de corp. vitia.

Quarta regula, super huiusmodi irregularitatem prouenientem ex vitio, & defectu corporis solus Papa dispensat, ita habet Innocen. cap. 1. de corp. vitia, & cap. cum æterni. de re iudi. in 6. Anchar. cap. significauit, de corp. vitia, & Præposi. can. non confidat d. 30. & ibidem Archid. Est autem obseruandum, irregularitatem ex huiusmodi defectu & vitio, eo ablato absque alia dispensatione tolli, vt notat Præpo. can. ex præmissis d. 30. nu. 9. Præterea huiusmodi defectum & vitium non facit promorum irregularem in susceptis, nisi ad exercitium eorum ad quos est inhabilis propter defectum, vel in quibus exercendis scandalum, aut deformitas esset. Nec est incapax iam promotus beneficiorum, quæ non exigunt administrationem ordinis, ad cuius exercitium est irregularis, quibus de causis Innocen. & Panorm. cap. 2. de cler. ægro. dixerunt corpore vitiatum non dici irregularem: nam ministrat in ordine, etiam si non celebret. Ana. ibi dicit esse irregularem improprie; tamen re vera est irregularis, etsi non est promotus, ad nullos

ordi-

ordines promoueri potest, quamuis non sit tanta irregularitas, quanta ea, quæ est in alijs defectibus, aut in defectis.

Vnum superest dubium de Hermaphrodito, qui utroque sexu pollet, an sit irregularis censendus: de quo sic est distinguendum. Aut enim viget magis fœmineus sexus, & tunc non potest ordinari, Gloss. can. si testes, §. Hermaphroditus 4. quæ concluditurque à testimonio ferendo in casibus, in quibus excluditur fœmina, nec est susceptiuus characteris, sicut nec fœmina, secundum Anton. 3. p. tit. 28. cap. 6. §. Siluest. & Tabern. ver. Hermaphroditus. Aut est paritas in utroque sexu, & tunc quantum ad ordines pro fœmina reputatur; ut dicit Præp. can. si testes 3. q. 4. §. eodem, vbi allegat Hugo. & Cardin. idemque sentit ibidem Turrecrem. & secundum Anton. Silu. & Tabern. locis citatis nō est susceptiuus characteris, quamuis præpositi dicat, propter dubium, an sit fœmina vel mas, non debet ordinari. Aut viget magis sexus virilis, & tunc non reputatur à testimonio, & est susceptiuus characteris iuxta communem sententiam Anton. verò & Silu. negant promoueri posse, sed esse irregularem affirmant propter monstrositatem. can. illiteratos, d. 36. & can. vlt. d. 49. At Turrecre. loco citato secundum Hugo. tenet promoueri posse, nec esse irregularem, quod mihi probabile videtur: est enim regula illa obseruanda. Vbi vitium est citra culpam, non inducere irregularitatem, nisi vbi inhabilitas est ad altaris ministerium, aut deformitas, aut scandalum, quorum nihil est in Hermaphrodito hoc, in quo viget sexus virilis; monstrositas enim non obest: namque naturaliter esset Eunuchus, & qui tres digitos haberet in pede, aut aliquod vitium latens, haberet monstrositatem, tamen non esset irregularis. Fateor, quando vitium esset notorium, non esset promouendus, propter scandalum populi, ut dicit Archid. 17. q. 1. can. diaconissam. qui censet propter scandalum populi non esse Hermaphroditum promouendum, in quo virilis sexus magis viget, quamuis ad alia virilia officia admittatur. Hoc tamen in occulto non procedit.

Vltima regula, abscissio membri, quæ ex culpa propria inducit irregularitatem etiam in eo casu, quando defectus scilicet, si ex culpa non esset, non inferret irregularitatem; vnde qui sibi virilia amputauit, aut se castrauit, etiã zelo castitatis, etiam si occulte fecerit, irregularis est, can. si quis abscidit. d. 55. & cap. significauit de corp. vitia. nec dispensare cum eo potest.

test Episcopus, sed si Presbyter est, dispensat tantum ad Sacerdotis officia, præter altaris ministerium, ut habetur in eodem cap. Similiter qui partem digiti sibi ex ira, aut indignatione amputavit, est irregularis. d. 55. can. qui partem, etiam si sit talis digitus, cuius defectus, nisi culpa esset, non faceret irregulare. Anan. cap. 1. de corp. vitia, dicit appellatione partis dimidiam intelligi, secundum Lapum; sed puto, etiam si minor esset, adhuc induci irregularitatem, idemque sentiendum. etiam si sit membrum occultum, ut si abscindat digitorum pedis aut partem, quæ alias non faceret irregularem, si non esset vitium ex culpa. Non autem esset irregularis, qui habens sex digitos, superfluum sibi abscindit, aut abscindi facit. non ex indignatione, sed deformatis vitandæ causa, liceretque id facere, ut dicunt Gemini. & Præpo. can. qui partem, d. 55. quod etiam insinuavit Innocen. cap. significavit de corp. vitia. ut enim superflua corporis ex honesta causa licet amputare citra periculum, ut tumores, verrucas & alia huiusmodi, ita & digitorum superfluum, nec esset irregularis, qui se etiam ex indignatione vulneraret, aut dætem extraheret, ut dicit Hostien. c. 1. de corp. vitia. quia hoc non est membrum, aut partem membri abscindere. Hæc irregularitas, quando vitium ex culpa provenit, ut dictum est, non ad defectum pertinet, sed ad eam, quæ est ex delicto, nisi scilicet talis abscissa sit pars, quæ etiam sine culpa faceret irregularem, iuxta prædicta in priori parte; tunc enim huiusmodi homo esset dupliciter irregularis, & ex defectu, & ex delicto, ut si sibi nasum amputaret, vel oculum extraheret, vel partem pollicis cæderet, ita ut inhabilis esset digitus ad officium altaris.

Est autem hoc loco notandum. hanc irregularitatem, quæ est ex abscissione sui, non incurri, nisi quando notorium est se ipsum abscidisse secundum Anton. cap. 3. de corp. vitia. qui sequitur Host. Idem tenet Anchara. cap. 5. de corp. vitia. & Gonsal. cap. 2. eodem tit. dicit esse communem opinionem: loquitur autem, quando talis abscissio non inducit inhabilitatem, deformatem, aut scandalum. At ista opinio nunquam mihi placuit, sed existimo, qui se ipsum abscidit, siue partem membri, aut digiti secando, siue se ipsum ex ira castrando, quamvis occultum sit crimen, esse irregularem; non enim propter criminis notorietatem irregularitas illa est, sed sicut irregularitas homicidij, & mutilationis alterius propter qualitatem criminis, quia vita priuat partem sui corporis; ideo quamvis sit

occul-

occultum, inducit irregularitatem; unde can. si quis abscidit
 55. qui se abscidit homicida sui appellatur, æquiparatur enim
 canones, quantum ad irregularitatem, mutilatorem alterius
 qui membrum alterius abscidit; mutilatorem verò sui est
 qui, licet non totum membrum, partem tamen abscidit, quod
 grauiſſimum eſt, & contra naturam in ſe manus conuertitur
 ideo quãuis, qui partem abſcidit alteri, nõ ſit irregularis, niſi totum
 abſcindit membrum, qui tamen ſibi partem abſcindit, irregu-
 laris eſt. Percuſſor autem ſui citra abſciſſionem irregularis
 non eſt, quia vita non priuat membrum, nec partem aliquam
 ſui corporis. Sui ergo mutilator, etiam occultus eſt irregu-
 laris, ſicut & mutilator alterius. Eſt autem irregularitas ex de-
 ſecto, vt diximus, ſicut illius, qui mutilat alterum. Irregula-
 ritas verò, quæ conſurgit ex notorietate criminis, communis
 eſt multis criminibus, etiamſi non ſit abſciſſio vlla: nam con-
 ſurgit ex adulterio, & ex ſui graui percuffione, & ex alijs multis.
 At hæc, quæ eſt ex ſui abſciſſione, eſt ex criminis qualitate, &
 ideo etiam occulta inducit irregularitatem. Quod ſi quis aliter
 defectus pateretur ex culpa, nimirum lepram, aut claudicatio-
 nem, aut alia, quæ per ſe faceret irregularitatem, non aliter
 irregularis eſſet, quã ſi ex culpa non eſſet; ſi tamen crimen eſſet
 notorium, tunc notorietas criminis faceret irregulare: in
 abſciſſione autem eſt particulare, quod diximus propter cau-
 ſam aſſignatam.

Quidam extendunt irregularitatem ad cauſam, quando
 culpa eius abſciſſio facta eſt, etiamſi ipſe non ſe abſcidit.
 vnde Hoſtien. cap. i. de æta. & quali. & cap. ex parte. i. de corp.
 vitia. dicit, quando aliquis comprehenſus eſt in adulterio, &
 ei à marito adulteræ abſcinduntur virilia, eſſe irregularem,
 quod videtur probari ex cap. i. de corp. vitia. vbi præbyter ac-
 ceptans duellum ſponte oblatum, & partem digiti amittens,
 cenſetur irregularis; hoc tamen non puto verum, ſed quando
 notorium eſt crimen; & tunc non propter abſciſſionem, vt
 iſti putant, ſed propter adulterium notorium, aut propter
 duellandi peccatum, & hoc illud cap. i. al-
 legatum ſigni-
 ficat.